

Viite OM 13/014/2017 Oikeusministeriön lausuntopyyntö liittyen positiivisia luottotietoja koskevan järjestelmän edellytyksistä käsittelevään selvitykseen

Tietosuojavaltuutetun lausunto

Oikeusministeriö on pyytänyt tietosuojavaltuutetulta lausuntoa selvitykseen, joka koskee positiivisia luottotietoja koskevan järjestelmän edellytyksiä. Selvityksessä on arvioitu luottotietojärjestelmän tarvetta ja sen vaihtoehtoisia toteutustapoja. Selvityksessä tarkastelun alla on ollut kyselypohjainen hajautettu järjestelmä, julkisen vallan ylläpitämä keskitetty rekisteri sekä yksityinen keskitetty rekisteri. Selvityksessä on päädytty ehdottomaan luottotietojärjestelmän toteuttamista Suomessa julkisen vallan ylläpitämän keskitetyn rekisterin muodossa.

Positiivisesta luottotietorekisteristä Suomessa käyty keskustelu on nivoutunut ylivelkaantumisen hallintaan ja vastuulliseen luotonantoon. Selvityksessä on näiden seikkojen ohella tuotu esiin myös Suomen Pankin tarve saada nykyistä tarkempaa tietoa kotitalouksien luotoista makrovakauden valvomiseksi ja esitetty julkisen vallan ylläpitämää keskitettyä rekisteriä vastaukseksi tähän tarpeeseen.

Tietosuojavaltuutettu pitää näiden selvityksessä esiin nostettujen intressien edistämistä sinänsä toivottavana. Kuitenkin keskitetty julkisen vallan hallinnoiman positiivisen luottotietorekisterin toteuttaminen tarkoittaisi uuden rekisterin perustamista Suomeen. Tällainen julkishallinnolle keskitetty laajamittainen henkilötietojen käsittely tarkoittaisi rajoitusta yksilön yksityisyyden suojaan ja sen taustalla vaikuttaviin perusoikeuksiin.

Selvityksessä arvioidaan kattavasti positiivisen luottotietojärjestelmän eri toteutusvaihtoehtoihin liittyviä rekisteröidyn oikeuksille ja vapauksille aiheuttavia riskejä, jotka tietosuojan näkökulmasta liittyvät esimerkiksi tietoturvallisuuteen ja tietojen käyttötarkoitussidonnaisuuteen. Jotta selvityksessä esitetty lakiin perustuva julkisen vallan ylläpitämä keskitetty rekisteri voisi olla tietosuojan kannalta hyväksyttävä, olisi sen täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden (tietosuoja-asetus 6 artiklan 3 kohta). Käytännössä tämä edellyttäisi tarkempaa analyysia luotonannossa käytettävien instrumenttien kokonaiskuvasta käsitäten esimerkiksi negatiivisia luottotietoja koskevan luottotietotoiminnan.

Positiivisen luottotietorekisterin perustaminen ja siihen liittyvä sääntely voi muuttaa merkittävästi luottokelpoisuuden arviointimenettelyä. Tietosuojavaltuutetun näkemyksen mukaan luottokelpoisuuden arviointimenettelyiden tarkistaminen on sinänsä toivottavaa. Kuitenkin yksilön oikeuksien näkökulmasta olisi välttämätöntä, että ratkaisuvaihtoehtojen punninta ei rajoittuisi ainoastaan positiivisen luottotietojärjestelmän toteuttamisvaihtoehtoihin.

Positiivisen luottotietojärjestelmän mahdollisessa jatkovalmistelussa tulisi määritellä, millä tavalla luottotietorekisteristä saatavat tiedot pitäisi ottaa huomioon luoton myönnössä. Lisäksi jatkovalmistelussa olisi hyvä tarkemmin arvioida luottotietojärjestelmän toimivuutta käytännön tasolla rajat ylittävässä luotonannossa.

Tietosuojavaltuutettu

Reijo Aarnio

Tarkastaja

Silja Kantonen